

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

BÁO ĐIỆN TỬ CHAMPA.ONE

Tổng Biên tập

Số: 01/2026/Champa.one

Santa Clara, ngày 15 tháng 03 năm 2026

THƯ YÊU CẦU

(V/v vận chuyển sách “Tài liệu Hoàng gia Champa” từ Hoa Kỳ về Việt Nam)

Kính gửi:

- Tỉnh ủy Khánh Hòa
- Ủy ban nhân dân tỉnh Khánh Hòa

Tôi tên là TS. Văn Ngọc Sáng (Putra Podam), Tổng Biên tập Báo điện tử Champa.one, có trụ sở tại tiểu bang California, Hoa Kỳ. Nhân danh Tổng Biên tập Báo điện tử Champa.one, chúng tôi trân trọng gửi đến lãnh đạo các cấp chính quyền Việt Nam nguyện vọng như sau:

1. Cho phép vận chuyển bộ sách “Tài liệu Hoàng gia Champa”, được xuất bản tại Hoa Kỳ, về Việt Nam.
2. Số sách này dự kiến được biếu tặng cho một số chức sắc Agama Awal (Hồi giáo Awal, hiện nay tạm gọi Hồi giáo Bani) và Agama Ahier (Hồi giáo sau, muộn. Ahier thờ Po Allah và ảnh hưởng bản địa), cùng các bô lão và trí thức Chăm tại Việt Nam, nhằm phục vụ nhu cầu nghiên cứu, bảo tồn và tìm hiểu về lịch sử, ngôn ngữ và văn hóa Chăm.

Tài liệu Hoàng gia Champa được ông P. Villaume nghiên cứu và công bố lần đầu vào năm 1902, sau khi nhận được tư liệu do người dân địa phương tại làng Lavang, thuộc cộng đồng dân tộc Kaho ở khu vực Đồng Nai - Lâm Đồng hiện nay giới thiệu và bàn giao. Sau đó, tài liệu được đưa về Pháp và lưu trữ tại Thư viện Société Asiatique de Paris.

Tập san của Viện Viễn Đông Bác cổ Pháp, mang tên tiếng Pháp “Bulletin de l'École française d'Extrême-Orient” (BEFEO), là một ấn phẩm học thuật quen thuộc trong danh mục tham khảo của nhiều công trình nghiên cứu về khảo cổ học và lịch sử châu Á. Sau khi tài liệu Hoàng gia Champa được đưa về Pháp, các chuyên gia của Viện Viễn Đông Pháp (EFEO) đã tiến hành những nghiên cứu sơ khởi về nguồn tư liệu này.

Năm 1907, học giả E. M. Durand, người đầu tiên nghiên cứu tài liệu Hoàng gia Champa, đã báo cáo tại Viện EFEO và giới thiệu trong bài khảo luận mang tựa đề “Les archives des derniers rois Chams”, đăng trên BEFEO VII (1907), trang 353-355. Sau thời điểm đó, tài liệu Hoàng gia Champa hầu như không còn được nhắc đến trong giới nghiên cứu trong một thời gian dài.

Đến năm 1984, theo sự giới thiệu của Viện Viễn Đông Pháp (EFEO) và Giáo sư P.-B. Lafont, hai nghiên cứu sinh Dominique Nguyen và Po Dharma đã đến Thư viện Société Asiatique để chụp lại toàn bộ tư liệu Hoàng gia Champa.

Theo PGS.TS. Po Dharma, các tài liệu này đã được lưu trữ trong thư viện suốt nhiều năm hầu như không được sử dụng. PhD Dominique Nguyen là người đầu tiên đưa toàn bộ tài liệu ra khỏi

kho lưu trữ để tiến hành chụp lại. Các tài liệu khi đó chưa được sắp xếp theo trình tự. Sau khi hoàn tất việc chụp tư liệu, Dominique Nguyen đã phối hợp với Po Dharma tiến hành sắp xếp lại hệ thống tài liệu.

Sau đó, Giáo sư P.-B. Lafont thành lập nhóm nghiên cứu về tài liệu cổ Chăm với dự án xuất bản mang tiêu đề “Tài liệu Hoàng gia Panduranga”, với sự tham gia của Giáo sư P.-B. Lafont, Giáo sư Chen Zhichao, Giáo sư Nguyễn Trần Huân, cùng hai nghiên cứu sinh người Chăm là Po Dharma và Dominique Nguyen.

Ngày 21 tháng 2 năm 2019, PGS.TS. Po Dharma qua đời tại thành phố Toulouse, miền Nam nước Pháp. Sự ra đi đột ngột của ông đã để lại nhiều công trình nghiên cứu và tư liệu quan trọng liên quan đến lịch sử và văn hóa Champa chưa kịp xuất bản, trong đó có Tài liệu Hoàng gia Champa.

Với trách nhiệm học thuật mà Po Dharma đã giao phó, PhD. Dominique Nguyen và TS. Putra Podam (Văn Ngọc Sáng) đã tiếp nhận nhiệm vụ tiếp tục hoàn thiện tư liệu để xuất bản.

Trong quá trình chuẩn bị xuất bản, TS. Putra Podam đã tiến hành rà soát lại phần Lời nói đầu, bổ sung bảng chữ cái Cham Thrah (Akhar Thrah) và hệ thống Rumi EFEO (sau này được phát triển thành hệ thống Rumi Champa), đồng thời phân chia toàn bộ tư liệu thành 5 tập, sắp xếp lại cấu trúc nội dung, đánh số trang và hoàn thiện bản thảo để in ấn.

Riêng phần Lời nói đầu, trước đây có một bản do một giáo sư người Pháp viết bằng tiếng Pháp; tuy nhiên Ban Biên tập đã quyết định lựa chọn và chỉnh lý bài Lời nói đầu của PGS.TS. Po Dharma để đưa vào ấn bản chính thức.

Vì tôn trọng nguyên tắc khoa học và tính nguyên bản của tư liệu, chúng tôi chỉ công bố nguyên văn bản gốc của Tài liệu Hoàng gia Champa, không chỉnh sửa, không bình luận hay phân tích ngoài nội dung tư liệu gốc.

Để thực hiện việc xuất bản, TS. Putra Podam đã kêu gọi sự đóng góp của các hội đoàn người Chăm tại Hoa Kỳ. Tuy nhiên, trong giai đoạn đại dịch Covid-19, nhiều hội đoàn gặp khó khăn về tài chính. Trong hoàn cảnh đó, Hội Champa Bani International Community đã tài trợ toàn bộ chi phí in ấn bộ sách Tài liệu Hoàng gia Champa.

Bộ sách gồm 5 tập, mỗi tập in 200 bản, tổng cộng 1000 cuốn, mỗi cuốn có dung lượng hơn 1000 trang.

Tài liệu Hoàng gia Champa là nguồn tư liệu có ý nghĩa đặc biệt đối với cộng đồng người Chăm. Nội dung của tài liệu không nhằm gây ra sự hiểu lầm hay đối lập giữa hai dân tộc Chăm và Việt, mà chủ yếu phản ánh hệ thống chính tả, từ vựng, ngôn ngữ và chữ viết Chăm được sử dụng trong các triều đại Champa.

Việc công bố tài liệu này sẽ góp phần giúp các nhà nghiên cứu về Champa học tại Việt Nam tiếp cận thêm nguồn tư liệu khoa học quan trọng, bổ sung cho việc nghiên cứu lịch sử và văn hóa, qua đó góp phần làm phong phú nền văn hóa Việt Nam đa dạng và thống nhất.

Trước đây, Tổng Biên tập Báo điện tử Champa.one đã ba lần gửi đơn xin phép vận chuyển sách về Việt Nam:

- Lần 1: Nhân dịp lễ Ramadan (Ramawan) năm 2021, chúng tôi đã gửi thư đề nghị và đồng thời gửi sách Tài liệu Hoàng gia Champa (bản in bìa cứng) qua đường bưu điện đến một số địa chỉ tại Việt Nam.

- Lần 2: Nhân dịp lễ Ramadan (Ramawan) năm 2022, chúng tôi tiếp tục gửi thư qua đường bưu điện với nội dung đề nghị tương tự.

- Lần 3: Nhân dịp lễ Ramadan (Ramawan) năm 2024, chúng tôi tiếp tục gửi đơn đề nghị vận chuyển sách về Việt Nam.

Tuy nhiên, qua ba lần gửi đơn trước đây, chúng tôi chưa nhận được phản hồi chính thức từ các cơ quan liên quan tại Việt Nam.

Vì vậy, trong thư này, chúng tôi tha thiết đề nghị các cơ quan chức năng của Việt Nam xem xét và tạo điều kiện để bộ sách “Tài liệu Hoàng gia Champa” được vận chuyển về Việt Nam, nhằm phục vụ mục đích nghiên cứu khoa học, lưu giữ di sản văn hóa và biếu tặng cộng đồng Chăm.

Chúng tôi cam kết việc vận chuyển và biếu tặng sách hoàn toàn mang tính chất học thuật, văn hóa và phi thương mại, không nhằm bất kỳ mục đích chính trị hay lợi ích cá nhân nào.

Nhân danh Tổng Biên tập Báo điện tử Champa.one, chúng tôi kính mong nhận được sự quan tâm xem xét và phản hồi từ quý cơ quan.

Trong khi chờ đợi sự chấp thuận, chúng tôi xin chân thành cảm ơn.

Trân trọng kính chào và đoàn kết.

Kính thư,

TS. Văn Ngọc Sáng (Putra Podam)

Tổng Biên tập Báo điện tử Champa.one

Trụ sở: 2246 Capistrano Dr., Santa Clara, CA 95051, USA

Email: putrapodam@gmail.com

Nơi nhận:

- Tỉnh ủy Khánh Hòa
- Ủy ban nhân dân tỉnh Khánh Hòa
- Lưu: Champa.one

Thông tin bổ sung:

Sách “Tài liệu Hoàng gia Champa” được in tại California, Hoa Kỳ năm 2020.

Bộ sách đã được Hội Champa Bani International Community và Báo điện tử Champa.one đã gửi tặng một số cơ quan và cá nhân nghiên cứu:

- 50 cuốn: Viện Viễn Đông Bác cổ Pháp (EFEO), Pháp
- 10 cuốn: Thư viện quốc gia Pháp
- 25 cuốn: PhD. Dominique Nguyen (Pháp)
- 5 cuốn: Thư viện Hoàng gia Bỉ
- 5 cuốn: TS. Huỳnh Thanh Tùng (Bỉ)
- 5 cuốn: Bà Huỳnh Thị Kim Anh (Pháp)
- 5 cuốn: San José State University, California, Hoa Kỳ

Chúng tôi cũng đã liên hệ gửi sách về Việt Nam qua một số cơ quan như:

- Cục Di sản Văn hóa (Việt Nam)
- Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch